

נכרי שהביא העברה (delivery) לבית ישראל - שיעור 303 בשבת או ביום טוב

I. הזמנת עתון לשבת וליום טוב מבעלי הדפוס שהם ישראלים מחללי שבת שמדפיסים לרוב נכרים (N.Y. Times)

(א) החשש משום לפני עור - עיין בשו"ת באר משה (ו - ס"ז) דאין הזמנת העתון אסור משום שבזמנינו מרבים להדפיס סכום יותר גדול מהזמנים וע"ע בשו"ת מהר"ם שי"ק (קכ"ג) ושו"ת משנה הלכות (ד - מ"ז) ושו"ת מנחת יצחק (ח - י"ז) ועוד יש סניף להתיר דכל היכא דמצוי עביד האיסור שלא על ידינו ליכא לפני עור ואע"פ דאפשר שהוא מרבה האיסור על ידינו לא חיישינן (ריטב"א ע"ז ה:) ויש חולקין אמנם על זה סומכים למסור הפקדונות בערב יו"ט להבאנק לעומי אע"פ שיתעסקו בהם יהודים וע"ע באג"מ (ג - מ"ז צסוף) דהוא לא סמך על היתר זו לענין לשלח מכתבים ע"ש ואיברא אפשר ההזמנה הוי רק גרמא ועוד כל דפריש מרובה פריש (שש"כ ל"ח - כ"ד)

(ב) חשש איסור משום הוצאה - כ"כ השו"ת באר משה (ה"ל) דהובא בשבילו לכן אסור לקרוא בו אפילו דברים המותרים בשבת וכ"ש עניני מסחר וכדומה וכ"כ השש"כ (ה"ל) דכיון דיחד לו הבאת העתון היומי לש"ק אסרינן ולא דמי לנתינת מכתב לתוך תיבת דואר ע"ש דנכרי אדעתא דנפשיה כעביד אמנם יו"ט שאין בו איסור הוצאה אין יכול לאסור מטעם זה ועוד אפילו בשבת נחשב אמירה לאמירה מע"ש (בה"ל ע"ז - ז ד"ה ופילו)

(ג) חשש איסור תחום יו"ט - אין להתיר אם בא מחוץ לתחום בין לדעת הגר"א שסמך על שיטת רש"י (צ"ה כ"ד:) דהאיסור משום נהנה ממלאכת שבת ובין לדעת התוספות (ע"ס) דהאיסור משום שלא יאמר לא"י להביא לכתחלה בשבת (בה"ל ע"ז - י"ד ד"ה טו) אולי יש לומר ע"פ הערוך השלחן (ע"ז - ה) שהביאם לנכרי סרסור מתוך התחום ועוד דזה בגדר מרבה בשיעורים שמותרים ביום טוב

(ד) חשש איסור משום פונדק של ישראל שמבשל בשביל לקוחותיו דאסור עולמית לכל ישראל ועיין בשו"ע (ע"ח - ח) דישאל שעשה מלאכת שבת במזיד אסור לו לעולם ולאחרים מותר למוצאי שבת אמנם ישראל מומר כמו N.Y. Times שהדפיס בשביל לקוחותיו אסור לכל ישראל עולמית (ספר ברית עולם 74) אמנם אולי הם בגדר תינוק שנשבה דנחשב שוגג או אונס

(ה) חשש איסור משום נולד ההדפסה על נייר נקי אפשר נקרא נולד גמור דגם ר' שמעון מודה שאסור לטלטלו בשבת ודומה לאפר של עצים שהוסק בשבת (מ"ב ע"י - סקל"ז) או למים הנוטפים מן האילנות ואת"ל דאינו נולד גמור מ"מ ביו"ט נקטינן כרבי יהודה לחומרא ולכן עצמות שנתפרקו מהבשר וכן כלי שנשבר ואינו ראוי למלאכתו הראשונה וכן בהמה שנתבלה מקילינן כרבי שמעון בשבת אמנם ביו"ט מחמירינן כרבי יהודה ולכן ה"ה בנ"ד אסור לכל הפחות ביו"ט משום נולד

(ו) ולכן בשעת המנוי יאמר שלא להביאו בשבת וביו"ט וצריך להזכירם עיו"ט שלא להביאו ואם בכל זאת מביאו לית לן בה

II. מכתב שהגיעו בשבת מחוץ לתחום או אפילו מתוך התחום אי הוי מוקצה לטלטלו

(א) הרמ"א (תקט"ו - ט) כתב דאם לא היה דעתו מאתמול על הדורון (או בנ"ד על המכתב) הוי מוקצה ואע"ג דלית ביה איסור תחומין דצריך הכנה מבע"י ואפילו למי שלא הובא

כשבילו אסור והמ"ב (סקט"ב) הביא המג"א והט"ז ועוד שמקילים בדבר דלא שייך בזה מוקצה דהבעלים לא הקצום דדעת הבעלים היה להקנותם ומצד המקבל ליכא מוקצה דלא יהא אלא כפירות הפקר שבאו מחוץ לתחום שמותר לאכלן וה"ה בנ"ד

(ב) **המכתב שבא מחוץ לתחום** טוב לזהר שלא יגע בו (ש"ז - י"ד) עיין במ"ב (סקט"ז) דאינו מוקצה אפילו למי שהובא בשבילו הואיל וראוי לישראל אחר ליהנות ממנה אמנם עיין בבה"ל (ד"ה ט"ז ליזהר) שהביא דעת הגר"א דלמי שהובא בשבילו מחוץ לתחום עצם הקריאה אסור שהוא נהנה ממלאכת שבת מ"מ הנגיעה מותר אמנם השו"ע (ש"ז - י"ד) סבר דטעם איסור הבא מחוץ לתחום שבת הוא משום שלא יאמר לא"י להביא לכתחלה בשבת וזה לא שייך במכתב שלנו ולכן אינו אסור לקרוא בו ונכון מאד להחמיר כדעת הגר"א אם לא לצורך גדול ולכאורה המחלוקת הנ"ל תלוי במחלוקת רש"י ותוספות בביצה (כ"ד:) ע"ש

(ג) **בזמנינו כשמביאין המכתבים מהבי דואר** אין זה בכלל דבר הבא מחוץ לתחום כשביל ישראל דהבי דואר הולכת שלא בשביל כוונת מכתב זה (ערוך השלחן ש"ז - ה) ולכן אינו מוקצה

(ד) **עיין בשש"כ** (ל"ח - כ"ח) דאי הכניס את המכתב לתיבת מכתבים אשר בחדר המדרגות מותר להביאו לדירה ובלבד דמותר לטלטל בתוך הבנין ולכן אינו מוקצה ועוד כתב דאם צריך לחתום על קבלת המכתב יאמר לנכרי שאין הוא רשאי לחתום היום והוא יחתום במקומו ומותר לומר לנכרי שאין הוא רשאי לפתוח את המכתב והנכרי יבין לפתוח אותו

(ה) **האג"מ** (ה - כ"ח - ה) חלק על כל הנ"ל דהמכתבים בזמן הזה לא משתמשין אינשי כלל לצור ע"פ צלוחית בנייר וכ"ש באיגרת שבתוך מעטפה ואף מתוך התחום יש לאסור בטילטול וכ"ש מחוץ לתחום ולכן הוא סבר דהאיגרת מוקצה וגם יש איסור תחום שבת בנ"ד ונראה שזה לדעת רש"י ולהגר"א הנ"ל וכ"כ השלמי יהודה (י"ז - ד) בשם המהרי"ש אלישיב מ"מ במקום שמצוי נכרי לרמוז לו שיפתחנו אינו מוקצה וגם כן שיש חשש שהנכרים יגנבו את המכתבים אסור דכמקום הפסד היא מחלוקת גדולה בין הראשונים וקשה להתיר (בה"ל ש"ד - ז ד"ה ויש מתיירס) ונראה לי דאין למחות בהמקילין דספק דרבנן לקולא

III. עוד הערות לענין קריאה בשבת

(א) **אם מותר לעיין בסירו קטלוג** וכדומה רק לשם תענוג והנאה ואין בדעתו כלל לקנות מחפצים אלו הנמכרים עיין בשו"ת אג"מ (ה - כ"ז - י"ט) דהוה ליה מוקצה כיון דעשויים ומיועדים הם למסחר וע"ע בספר טלטולי שבת (דף י"ז) בשם הגרש"ז אויערבך דלתענוג והנאה חשיב כצורך גופו וצע"ג דאם כן הכל מותר אפילו שטרי הדיוטות

(ב) **Telephone Directory** - הוא בכלל כלי שמלאכתו לאיסור ואם בא לחפש בו כתובת לצורך שבת מותר (שש"כ כ - י"ז) ואולי גם רב משה יכול להסכים לזה וצ"ע

(ג) **Advertising Circulars and Fliers** - ניירות אלו הוה ליה מוקצה ולית להו שם כלי כיון דדרך בני אדם הוא לזרוק ניירות אלו (שו"ת אג"מ ה - כ"ז - ט"ז)

(ד) **Textbooks** - עיין בשו"ע (ש"ז - י"ז) דאסור ללמוד בשבת זולת בדברי תורה ואפילו בספרי חכמות אסור ויש מי שמתיר (הרשב"א) ועיין במ"ב (ס"ק - ס"ה) וכן נוהגין להקל וכתב בא"ר דירא שמים ראוי להחמיר כי הרמב"ם והר"ן אוסרים

(ה) **אסור Professional literature dealing with ones own occupation is** (שש"כ כ"ט - הערה קכ"ז משום ממצוא חפצך)